

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ג עמוד ב

שאלה	פסוק	דהיינו	מדובר	תשובה
1	ותרכבה על הגמלים	מרכב ולא מושב	<u>ברבקה</u> <u>אמנו</u> <u>משה</u>	נובע מפחד הגמלים
2	וירכיבם על החמור	מרכב ולא מושב	<u>רבנו</u>	יש ילדים=מתאים
3	והיא רוכבת על החמור	מרכב ולא מושב	<u>אביגיל</u>	נובע מפחד מזד המלך או מההר
שואלים				
כתוב בתורה טמא הרבה פעמים? יש לבחון גם לפי רעיון הקיצור וגם לפי רעיון לשון נקיה				
אומר בשם	יש אומרים	בשם	יש להקפיד על רעיון הקיצור	
<u>רב הונא רב</u>	<u>שרב</u> אמר	<u>רבי מאיר</u>	ולכן יש ללמד קצר ולענין	
שואלים				
אם אותו מספר אומרים דרך כבוד? והרי רוכבת=יושבת וכתוב רוכבת? כתוב רכבת=פחות				

דוגמאות לשימוש לא נאות במילים והתוצאות

דוגמא	מקרה	לפני	לפני	הראשון	השני	תוצאה
1	תלמידי 2-ם	<u>רב</u>	אמר דבר אחר=חזיר	גדי	רב לא התייחס לראשון	
2	תלמידי 2-ם	<u>הלל</u>	היה <u>רב"ז</u> מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה?	טהרה וטומאה	הלל-רב"ז יהיה רב גדול, וכך היה.	
3	כוהנים-2	<u>הלל הזקן</u>	אחד-הגיע אליו תחית קורבן בגודל פול, השני-כזית	הגיע בלטאה	בדקו ומצאו שאינו כהן	
						
שואלים						
הרי כתוב שלא בודקים מי שכבר הגיע למזבח? מצאו שחץ פסול, או תשובה 2- הוא גרם						

משום בניו אורחא הוא. והכתיב: והיא רכבת על החמור! - התם משום ביעתותא דליליא - אורחא הוא. ואיבעית אימא: משום ביעתותא דליליא - ליכא, משום ביעתותא דדוד - איכא. ואיבעית אימא: ביעתותא דדוד נמי ליכא, משום ביעתותא דהר איכא. - ובאורייתא מי לא כתיב טמא? - אלא: כל היכא דכי הדדי נינהו - משתעי בלשון נקיה, כל היכא דנפישין מילי - משתעי בלשון קצרה. כדאמר רב הונא אמר רב, ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר: לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה. וכל היכא דכי הדדי נינהו משתעי בלשון כבוד? והא רוכבת ויושבת דכי הדדי נינהו, וקאמר רוכבת! - רכבת כתיב. הנהו תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דרב, חד אמר: שויתין האי שמעתא כדבר אחר מסנקן, וחד אמר: שויתין האי שמעתא כגדי מסנקן. ולא אישתעי רב בהדי הדדי. הנהו תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דהלל וחד מינייהו רבן יוחנן בן זכאי, ואמרי לה קמיה דרבי וחד מינייהו רבי יוחנן. חד אמר: מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה? וחד אמר: מפני מה בוצרין בטהרה ומוסקין בטומאה? אמר: מובטח אני זזה שמורה הוראה בישראל. ולא היה ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל. הנהו תלתא כהני, חד אמר להו: הגיעני כפול, וחד אמר: הגיעני כזית, וחד אמר: הגיעני כזבב הלטאה. בדקו אחרייו ומצאו בו שמץ פסול. והא (תניא) +מסורת הש"ס: [תנן]: אין בודקין מן המזבח ולמעלה! - לא תימא שמץ פסול אלא אימא שחץ פסול. ואי בעית אימא: שאני התם - דאיהו דארע נפשיה.

הסבר א' דף ג' עמוד ב' מסכת פסחים גמרא - פרק ראשון - הוצאת מילים נקיות בלבד מהפה, ולפני סיפור הארמי ורבי יהודה בן בתירא

סיפור 1: גוי, ארמי, אוכל קורבן פסח, זה אסור, כתוב, בן נכר לא יאכל בו, ואני אוכל מהכי משובח, אמר לו <u>רבי יהודה בן בתירא</u> , קיבלת מהאלה? ענה לא, אמר לו תבקש מהאלה, כאשר הגיע-ביקש, אמר לו-אלה נשרפת בקורבן, שאלו-מי אמר לך?, ענה <u>רבי יהודה בן בתירא</u> , בדקו וגילו שהוא גוי והרגוהו, שלחו <u>רבי יהודה בן בתירא</u> , אתה בניציון, והרשת שלך בירושלים.				
				
סיפור 2: <u>רב כהנא</u> , חלה, שלחו חכמים, את <u>רבי יהושע בריה דרב אידי</u> , הגיע, ראה שנפטר <u>רב כהנא</u> , קרע בגדו, קרע הפשיל לאחור, היה בא ובוכה, שאלו נפטר?, ענה אני לא אמרתי ומוציא דיבה הוא כסיל דהיינו שאין להגיד שאדם נפטר.				
סיפור 3: <u>יוחנן חקוקאה</u> יצא לעיר, כאשר הגיע, שאלו, חייטים יפות?, ענה: שעורים יפות, ענו לו תבשר לסוסים ולחמורים. שואלים: מה היה עליו לומר? שנה שעברה היו יפות או עדשים יפות וכך יבינו שהחייטים לא יפות.				

חלק א' במסכת פסחים דף ג' עמוד ב'

ההוא ארמאה דהוה סליק ואכיל פסחים בירושלים, אמר, כתיב כל בן נכר לא יאכל בו, כל ערל לא יאכל בו ואנא הא קאכילנא משופרי שופרי. אמר ליה רבי יהודה בן בתירא: מי קא ספו לך מאליה? - אמר ליה: לא. - כי סלקת להתם אימא להו: ספו לי מאליה. כי סליק אמר להו: מאליה ספו לי. אמרו ליה: אליה לגבוה סלקא. אמרו ליה: מאן אמר לך הכי? אמר להו: רבי יהודה בן בתירא, אמרו: מאי האי דקמן? בדקו בתריה ואשכחוהו דארמאה הוא, וקטלוהו. שלחו ליה רבי יהודה בן בתירא: שלם לך רבי יהודה בן בתירא! דאת בניציון ומצודתך פרוסה בירושלים. רב כהנא חלש, שדרוה רבנן לרבי יהושע בריה דרב אידי, אמרו ליה: זיל בדוק מאי דיניה. אתא אשכחיה דנח נפשיה. קרעיה ללבושיה, ואהדריה לקרעיה לאחוריה, ובכי ואתי. אמרו ליה: נח נפשיה? אמר להו: אנא לא קאמינא, ומוציא דבה הוא כסיל. יוחנן חקוקאה נפק לקרייתא, כי אתא אמרו ליה: חייטין נעשו יפות? אמר להם: שעורים נעשו יפות. אמרו ליה: צא ובשר לסוסים ולחמורים! דכתיב השערים והתבן לסוסים ולרכש. - מאי הוה ליה למימר? - אשתתקד נעשו חייטין יפות. אי נמי: עדשים נעשו יפות.

תוספות מסכת פסחים דף ג עמוד ב

כל היכא דכי הדדי וכו' - ולכך עקם הכתוב ללמדנו שלעולם יספר אדם בלשון נקיה ואם לא היה עוקם אם כן מהיכא יתיתי אפילו היכא דכי הדדי נינהו. רכבת כתיב - וא"ת לכתוב נמי ישבת ואומר ר"י דלא מצי למיכתב ישבת דכל היכא דכתב ישב בלא וי"ו אתא לדרשה כדדרשין ולוט ישב בשער סדום אותו היום מינוהו שופט (בראשית רבה פרשה ג). אין מוסקין בטהרה - מפרש ה"ר יוסף דטעמא דבצירה דפ"ק דשבת (ד' זי. ושם) לא שייכי במסיקה דשמא יבצרנו בקופה מזופפת וההיא נמי פעמים שאדם הולך לכרמו ורואה אשכול שביכרה סוחטו ומזלפו ע"ג ענבים ובשעת בצירה עדיין משקה טופח עליהן דבזיתים אינו רגיל לעשות כן שאינו משקה ואינו חשוב כדאמר התם ואינו רוצה בקיומה. שמץ פסול - פירש רבינו חננאל דבר עבודת כוכבים כדכתיב (שמות לב) לשמצה בקמיהם

רש"י מסכת פסחים דף ג עמוד ב

משום בניו - שהן זכרים, כתב לשון רכיבה. דכי הדדי נינהו - שאין אורך בלשון צח מן המגונה - משתעי בלשון כבוד. וכל היכא כו' - והני דלעיל עיקם - ללמדך שצריך לחזר אחר לשון נקי, ובשאר מקומות כתיב לשון מגונה וקצר, ללמדך שישנה אדם לתלמידו לשון קצרה, לפי שמתקיימת גירסא שלה יותר מן הארוכה. רכבת כתיב - ואף על גב דמצי למיכתב נמי ישבת חסר, מיהו: כל חסירות שבתורה לדרוש הן באין, וכאן למדך בחסרות זה שתתפוס לשון קצרה ואפילו הוא מגונה, שהרי כאן תפס לשון מגונה וקצר. כגדי מסנקן - כגדי עיין, סינוק לשון עייפות, ודומה לו, גד גדי וסנוק לא, בגמרא דשבת בפרק במה אשה יוצאה (סו, ב) - התגבר מזלי ואל תהי עייף.